

tutkimusta leipälajinaan harjoittavissa oppiaineissa; itse asiassa työ nojaa raskaammin journalismintutkimukseen kuin historian tutkimukseen. Institutionaalisten rajojen yli kurottelu onkin suotavaa, mutta ongelmatonta se ei koskaan ole.

Railo linjaa (s. 21), että hänen tutkimuksensa ”pohjautuu kriittisen kulttuurintutkimuksen tutkimussuunnan pohjustamaan tutkimustraditioon”, että kulttuurilla voidaan tarkoittaa mitä tahansa inhimillisen toiminnan ilmiöitä tai seurauksia”, ja että kulttuurintutkimuksessa kielen merkitysten tulkinnalla on keskeinen osa. ”Siinä lähdetään tavallisesti liikkeelle kysymyksestä, kuinka tekstiä tai kieltä tulisi tulkita ja mikä on sen suhde todellisuuteen”, hän kirjoittaa myös.

”Suhde todellisuuteen” on linjauksia, joka vetää tutkimusta kohti historian tutkimuksen perinnettä – kuinka asiat oikeasti menivät. On sellaista tutkimusta, jota kiinnostaa vain kielellisestä tai kuvallisesta ilmaisusta – teksteistä – ulos tulkittu todellisuus, ei se, mistä tekstit varsinaisesti ovat kertovinaan. Railo kumminkin sitoutuu sellaiseen tutkimussuuntaukseen, jolle tulkinnat ovat kontekstisidonnaisia. Kieli luo sosiaalista todellisuutta, mutta tekee sen ajassa ja paikassa.

Myöhemmin (s. 28) Railo kuvaa otettaan näin: ”Sovellan tutkimukseni tekstianalyttista luentatapaan, jossa haen poliitikkojen haastattelusta yhteneväisyyksiä ja eroja. Analysoin tekstien erojen ja yhtäläisyyksien kautta, millä tavoin erilaiset poliitikkojen henkilökuvioiden alakategoriat syntyvät, kehittyvät ja katoavat sekä miten naisten ja miesten poliittisen osallistumisen ehdot ja mahdollisuuden kehittyvät *Annan* julkaisemien tekstien näkökulmasta vuosina 1975–2005.” Edelleen (s. 29) hän lupaa selittää ”teksteissä ilmenneitä eroja ja yhtäläisyyksiä ajallisen kontekstoinnin avulla”.

Rajamailla

Erkka Railo: Henkilökohtainen on poliittista. Neuvottelu politiikan sukupuolituneesta työnjaosta *Annan* julkaisemissa poliitikkojen henkilökuviissa 1975–2005. *Annales Universitatis Turkuensis, C 310, Turun yliopisto 2011. 292 s.*

Oppiaineet ja tieteenalat ovat konventioita, joiden sisällöstä tiedeyhteisö käy jatkuvaa ”neuvottelua”, aivan kuten naistenlehti ”yksityisestä ja yhteiskunnallisesta tilasta” poliitikkojutuissaan. Erkka Railon väitöskirja on institutionaalisessa mielessä historian tutkimusta, sillä se on tehty poliittinen historia-nimiseen oppiaineeseen. Historiantutkijataustaisena journalistiikan professorina olen lisäksi sitä mieltä, että Railon tutkimus olisi käynyt väitöskirjasta myös journalismin-

Journalismintutkimuksen konventioihin kuuluu, että tutkimusmenetelmää esitellään ja perustellaan välillä hyvin laajasti. Railon ”tekstianalyttisen luentatavan” joutuu kuitenkin tulkitsemaan hänen analyysitekstistään. Se osoitautuu historiantutkimukselle ominaisella tavalla kotikutoiseksi – ja kontekstoinnin ansiosta se toimiikin. Olisi sitä silti voinut eksplisiittisemmin lukijalle avata.

Kontekstointi tapahtuu tutkimuskirjallisuuden avulla, ja kirjallisuuden valintaa ohjaa kysymyksenasettelu, työn alaotsikon ”sukupuolitunut työnjako”. Näkökulmaa voi luonnehtia emansipatoriseksi ja feministiseksi, alan gurut Yvonne Hirdmanista Judith Butleriin ovat mukana, samoin relevantti kotimainen kirjallisuus. Tutkimus, jonka kanssa Railo keskustelee, on varsin voittopuolisesti median ja journalismin tutkimusta, jota hän tuntee hyvin ja on lukenut tarkasti. Tästä toisaalta seuraa, että historiallinen kontekstointi tapahtuu välillä hyvinkin abstraktilla tasolla: yhteiskunnan suuret liikevoimat liikuttelevat myös naistenlehden tekstejä. ”Kohtalon koura juottaa väkijuomaa”, ilmaisi saman ajatuksen aikoinaan Eppu Normaali.

Koko kehän voisi karkeasti kuvata näin: Ihmisten maailmassa tapahtuu asioita. Ajassa ja paikassa toimiva media valikoi ihmisille tulkinnan palasia siitä, mitä tapahtuu. Ihmiset lukevat, katsovat ja kuuntelevat ja tykönsään tulkitsevat sitä, mitä media maailmasta kertoo. Maailma, ja ihmisten kuva siitä, liikkuu taas johonkin suuntaan. Nyt voisi ajatella, että Railo, historiantutkija kun on, olisi kiinnostunut myös siitä, miten naistenlehti Anna palasia maailmasta valikoi. Hieman yllättävää on, että hän ei ole haastatellut haastateltavissa olevia Annan toimittajia, jotka kirjoittivat analysoitavat jutut, ja päätoimittajia ja toimituspäälliköitä, jotka antoivat toimittajille toi-

meksiantoja. Loppuluvussa (s. 256) Railo toki suoraan viittaa naistenlehden lajityyppiin: ”Annan on ylläpidettävä ja tuotettava mielikuvaa kahdesta dikotomisesta sukupuolesta sekä niiden toinen toisensa poissulkevasta, mutta toisiaan täydentävästä luonteesta, jotta se kykenisi olemaan uskottava naistenlehti.”

Mutta rajattavahan on, ja kontekstoiva tekstianalyysi on yksi mahdollinen ja hedelmällinen tapa tehdä mediahistoriallista tutkimusta. Voi ajatella, vaikka Railo ei sitä sano, että laskeutuminen toimituksen tasolle veisi tutkimuksen syrjäpolulle. Tässä tutkimuksessa tulos joka tapauksessa on sillä tavalla historiantutkimuksenomainen, että pääluvut muodostavat väljiä kronologisia periodeja, joiden sisällä painopisteet vaihtelevat. Vaikka samat perusteemat säilyvät, niiden sisällä tapahtuu koko ajan. 1970-luvun politiikka eli kovin toisenlaisessa (media) maailmassa kuin 2000-luvun kollega, ja vaikka perusasiat pysyvät samoina, pintatasolla on tapahtunut paljonkin.

Institutionaalisessa suhteessa historiantutkimuksen suunnalta tulevana Erkkä Railon väitöskirja on hyvä avaus mediahistoriallisen tekstianalyysin suuntaan. Tekijä tuntee erinomaisesti aiheen kannalta relevanttia median ja journalismin tutkimusta ja on siksi kyennyt toimivaan sovinnaisen rajojen ylittämiseen. Nykyisyys vaikuttaa siihen katseeseen, jonka me luomme menneisyyteen. Niinpä historiantutkijat voisivat laajemminkin alkaa ymmärtää, että (muutakin kuin lähi)menneisyyttä kannattaa tarkastella myös viestinnällisestä näkökulmasta.

– RAIMO SALOKANGAS